

BITTERE ARMOEDE... (IN PETTEN 1886)

P.T. Klant

---

*In het archief van 'Het Hondsbosch' vond ik de hieronder afgedrukte brief. Hoewel het taalgebruik lang niet optimaal is, kon de dijkgraaf de strekking van het epistel wel begrijpen. Wat mij, geplaatst in de huidige tijd, heel erg getroffen heeft is hoe diep deze man in het stof moest gaan om zijn gezin te redden. Je hele ziel en zaligheid bloot leggen. Dat was toch wel het allerlaatste wat je deed. En ook de toon waarin de brief gesteld was om de dijkgraaf toch maar gunstig te stemmen!
Hieronder de brief, uitgetypt en in gewoon Nederlands weergegeven. Jan Vriesman is in juni 1887 overleden op 38-jarige leeftijd.*

Petten 18 febere Waarij 18-86

Achgbaare Heer Dijkgraaf

Daar ik **Jan Vriesman** Van beroep Arebijder Woonende Alhier in de luijerhoek gemeente Petten. Gebooren 1848 - 19 Jaaren Als steen zetter Werkzaam Geweest Aan het honsbos grooten deel onder toezigt van Meher bollee veel voor B van Aaften K oldenburg En G de grood gewerkt En den op zigter D Bakker Goet getug schrift zal mijn niet gewijgert worde Nu tans 2 Jaaren Aan het ziekbet gekluistert geweest Door her haalde Bloet spuigingen ten laaste door gods zeegen Op ge staan maar zoo een daanege kragt Ver zwakking onder gaan dat ik niet meer in staat ben om met handen Arebijt In de behoefte van mijne Vrouw en 6 klijne kinderen te verzien mijn ouste zoontje berijkt tans 14 Jaaren Waarlijk zit ik in een trurege ontstandighid Met 8 zielle Daarom Achg Baare Heer Dijkgraaf Neem ik hoogst onder daanig De Vrij hijt u te verzoeken om mij Als Wagt of zoo ijts Hier of elders te plaaszen En zoo doende in mijn zwaar beproeft lot te stuinen Dat ik voor geheele onder gang behoet worde Want Waarelijk Achg Baare Heer Dijkgraaf Betaant het mij Als trouwe Vaader niet om De kinderen tot beedelerij of anderen ontutighijt Op te leggen

U onder daannige Dienaar
Jan Vriesman Jbz
Petten

Ter verduidelijking

Petten 18 februari 1886

Geachte heer Dijkgraaf,

Ik Jan Vriesman, van beroep arbeider, wonende aan de Leihoeck te Petten. Geboren in 1848. Ik ben 19 jaar als steenzetter

werkzaam geweest aan 'Het Hondsbosch'. De meeste tijd onder toezicht van mijnheer Bollee (opzichter Hoogheemraadschap-PTK). Ook heb ik veel voor B. van Aaften, K. Oldenburg en G. de Groot (aannemers 'buitenkant'-PTK) en onder de opzichter D. Bakker gewerkt. Een goed getuigschrift zal mij niet geweigerd worden.

Ik ben 2 jaren aan het ziekbed gekluistert geweest, doordat ik bij herhaling last van bloedspuwingen had. Tenslotte ben ik door God's zegen opgestaan. Ik ben echter zodanig verzwakt dat ik niet meer tot handenarbeid in staat ben.

Ik ben niet meer in staat om in de behoeften van mijn gezin te voorzien.

Mijn oudste zoon bereikt thans de ouderdom van 14 jaren. Wij zitten met z'n achten in diep droevige omstandigheden.

Daarom, geachte Heer Dijkgraaf.

Neem ik hoogst onderdanig de vrijheid om u te verzoeken om mij als wachtsman of zo iets hier of elders te plaatsen. Waardoor ik voor de totale ondergang behoed word. Want werkelijk waar geachte Heer Dijkgraaf, als trouwe vader betaamt het mij niet mijn kinderen tot bedelen of andere ontucht aan te zetten.

Uw onderdanige dienaar,
Jan Vriesman Jbz., Petten.

Verbazing

Wie schetst echter mijn verbazing toen ik in de Zijper Courant van donderdag 19 maart 1914 het volgende berichtje vond: 'Petten. Opening bedrijf. *'De arbeider J. Vriesman te Petten, die sinds vele jaren met een gebrekkig been loopt, begon het werken al moeilijker te worden, zoo dat het Burgerlijk Armbestuur besloot voor hare rekening bovengenoemde het schoenmakersvak te laten leren. Bij een schoenmaker te Haarlem werd hij in de leer gedaan, totdat hij voldoende met het vak bekend was. Heden heeft hij zich als schoenmaker hier gevestigd, zoodat wij na ongeveer 25 jaar zonder te hebben gezeten, thans zelf weer een schoenmaker in het dorp rijk zijn'*.

Deze Jan was de zoon van de schrijver van de brief aan de dijkgraaf!

Hij woonde in het huis met nu, 2002, huisnummer 3 aan de Leihoeck. Dit huis is geheel verbouwd.

Dat 'ouwe' Jan werkelijk zeer zwak was, blijkt uit het feit dat hij ruim een jaar later, op 28 juni 1887, overleed!

Het gezin van Jan Vriesman

Jan Vriesman geboren Petten 21 juli 1848 en overleden Petten 28 juni 1887 was een zoon van Jacob Vriesman en van Dingena den Uil. Hij trouwde te

Petten 18 febre Waargj. 18-86

Achtybaare Heer Dijkgraaf

Daar ik Jan Priesman Van beroep Arabijder

Woonende Al hier in de Luijerhoek gemeente Petten

Gebooren 18 45 — 19 Jaaren Als steen Zetter Werkzaam

ge-weest Aan het kous bos grooten deel onder toezicht van
meher bolle veel door W. Van Aaften K. Olden burg En
g de groot geherkt En dan of hij ter D. Bakker
Gaet getuy schrift Kal mijn niet gebygert worde

Nu tans 9 jaaren Aan het kous bet ge klustertge weest
Door hen haalde bleest spruigingentek laatste door gods keegen
Op ge staan maar zo een dannege kragt der k. Haking onder
jaan dat ik niet meer in staat ben om met handen arbeyt
In de behoefte van mijne vrouw En 6 kleine kinderen
te ver zien mijn ouste kintte berijkt tans 14 jaaren

Maarslyk nitrik ge een trunege ont standighejt
met 8 kille

Petten op 21 augustus 1870 met Geertruida de Waard geboren Hazepolder 26 december 1849 en overleden Petten 14 september 1930. Zij was een dochter van Cornelis de Waard en Elizabeth van Elewoud. Zij hadden in totaal 7 kinderen. Dat waren: Jacob, geboren Petten 12 mei 1871 en overleden Petten 27 februari 1951. Die was later getrouwd met Antje Glas. Cornelis, geboren Petten 27 februari 1873. Hij was getrouwd met Magdalena den Hartog. Elizabeth, geboren 13 december 1874. Zij was getrouwd met Jan Voetee. Dingena, geboren Petten 9 februari 1879. Zij was getrouwd met Pieter Hop.

Gerrit, geboren Petten 19 mei 1880, overleden Petten 19 augustus 1880.

Jan, geboren Petten 11 mei 1882.

Meinsje, geboren Petten 29 juni 1884. Zij was getrouwd met Pieter Hulst.

Bronnen

Zijper Courant

Brief Regionaal archief Alkmaar

Familiegegevens samengesteld door Piet Schager